

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל חברה ונוער
אגף של"ח וידיעת הארץ

פנינה רעננה בשרון

בעקבות ראשונים, אירועים ואישים ברעננה

"האדם הוא יצור יוצר היסטוריה, אשר אינו יכול לחזור על עברו או לנטוש אותו מאחוריו"
(ו"ה אודן)

רחוב אחוזה – 1922 מתוך ארכיון רעננה –

אתר פיקוויקי

רחוב אחוזה 2011 - מתוך ויקיפדיה

היש"מ מותאם לסדנת "המהפך הציוני במישור החוף"

מאת: **לילך פרידמן**

עריכה: **רונית בין**

עריכה לשונית: **אפרת חבה**

עיבוד: **אלי שיש**

תשע"ג, 2013

רח' הנביאים 30, 2 בניין ארלדן ירושלים, 91911, טל': 02-5603190/1, פקס': 02-5602054

אגף של"ח וידה"א – inbalba@education.gov

קובץ זה מכיל קישורים גם לאתרים חיצוניים שאינם אתרי משרד החינוך.
תוכן אתרים אלו, לרבות הפרסומות הכלולות בו, הינו באחריות בעלי האתרים ואינו באחריות משרד החינוך.

פנינה רעננה בשרון

בעקבות ראשונים, אירועים ואישים ברעננה

"האדם הוא יצור יוצר היסטוריה, אשר אינו יכול לחזור על עברו או לנטוש אותו מאחוריו"
(ו"ה אודן)

רעננה הוקמה בשנת 1921 כמושבה חקלאית. הקימו אותה חברי "אחווה א' ניו-יורק" שעלו לארץ ישראל והתיישבו בה. תחילה נקראה המושבה "רענניה", ובפי השכנים הערבים מחירבת-עזון נקראה "אמריקה", על שום האנגלית שבפי תושביה. בשנת 1925, החלו התושבים בבנייה עצמית של בית העם – הוא בית העירייה של ימינו – שבו ישבה מזכירות המושבה. סביב בית העם מוקמו בית הכנסת, בית הספר וסניף הדואר. בשנת 1936, העניק המנדט הבריטי למושבה מעמד של מועצה מקומית, ובשנת 1982 הוכרזה רעננה כעיר.

רעננה היא עיר עטורת פרסים ותארים, לדוגמה, בשנת 2010 הוכרזה כעיר הירוקה בישראל. מסלול היש"מ עובר באתריה הראשונים של רעננה, המייצגים את היותה חלק מהמפעל הציוני. כן המסלול עובר ברחובותיה של העיר המנציחים בשמם את העשייה הציונית של ארגונים שפעלו טרם הקמת המדינה ושל דמויות מפתח בציונות. רעננה היא דוגמה אחת מרבות למימוש הרעיון הציוני בארץ ישראל, בעבר ובהווה.

חבל ארץ: **השרון**.

משך זמן היש"מ: כ-6 שעות (ללא נסיעה).

אורך מסלול ההליכה: כ-3.5 ק"מ.

מפה: עירונית של רעננה.

נקודת התחלה: רחבת בית "יד לבנים", רחוב אחווה 145, רעננה.

נקודת סיום: "היער הקטן" – פינת הרחובות ארלוזורוב ופרדס משותף, רעננה.

עונה מומלצת: כל השנה.

מגבלות: בימים גשומים מאוד, יש לתכנן נקודות עצירה במקומות מוגנים מגשם.

דגשי בטיחות: הליכה בחוליות או בקבוצה, על מדרכות בלבד, חציית כבישים בצמתים מרומזרים או במעברי חצייה בלבד.

דרגת קושי: קל, בר-נגישות.

אתרים בתשלום: מוזיאון "**חדר ראשונים**".

מה ביש"מ

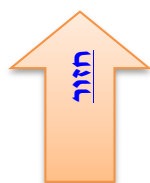
1. [תיאור מסלול](#)
2. [מפת היש"מ](#)
3. [תיאור האתרים שבמסלול](#)
4. [מהלך הפעילות ביש"מ](#)
5. המחשות ואמצעי עזר לניהול היש"מ :
  - [משחקים ונהנים \(1\)](#)
  - [מוצאים את הצפון \(2\)](#)
  - [בעקבות אישים ואירועים, ניווט משימתי \(3\)](#)
  - [טרומפלדור זה אני \(4\) – הצגה](#)
  - [משימות אתגר \(5\)](#)
  - [שרה אהרונסון ושות' \(6\) – הצגה](#)
  - [שיח סרג'נטים \(7\) – הצגה](#)
  - [ניבים וביטויים בשפה העברית \(8\)](#)
  - [מעגל השל"ח \(9\)](#)
  - [מהו מעגל השל"ח](#)
  - [אפשרות לתחנה נוספת במסלול \(10\)](#)
  - [בעקבות אישים ואירועים, ניווט משימתי \(11\) – תשובות למורה](#)
6. ניהול היש"מ :
  - [ארוחה משותפת – ציוד כיתתי \(12\)](#)
  - [סיכום נקודות \(13\)](#)
  - [מי בחוליות – דף שליטה למורה \(14\)](#)
  - [דמויות בתמונות \(15\)](#)
7. [ביבליוגרפיה מומלצת](#)
8. [קישורים אינטרנטיים נוספים](#)

תיאור מסלול

ניפגש ברחבת "בית יד לבנים" (1), שברחוב אחוזה. סמוך לבית יד לבנים מכיוון צפון נמצא רחוב תל-חי; ומדרום רחוב בן-גוריון. לפיכך נתייחס בנקודה זו לאירועי תל-חי, ליוסף טרומפלדור ולדוד בן-גוריון (2). נחצה את רחוב בן-גוריון, נפנה בו מזרחה (ימינה) לרחוב הרצוג ונמשיך בו עד רחוב ז'בוטינסקי (3), נתוודע לדמותו של זאב ז'בוטינסקי ולמפה הפוליטית בישראל – החלוקה בין ימין ושמאל. נחזור לרחוב אחוזה ונמשיך בו עד לעיריית רעננה (4) – אבן יסוד בתולדותיה של העיר ונקודה מרכזית בה מאז היותה מושבה ועד היום. במתחם העירייה כמה מבנים מימי המושבה רעננה, אשר סיפורם קשור בהקמת המושבה. חלק מהמבנים משמשים אגפי עירייה שונים גם היום.

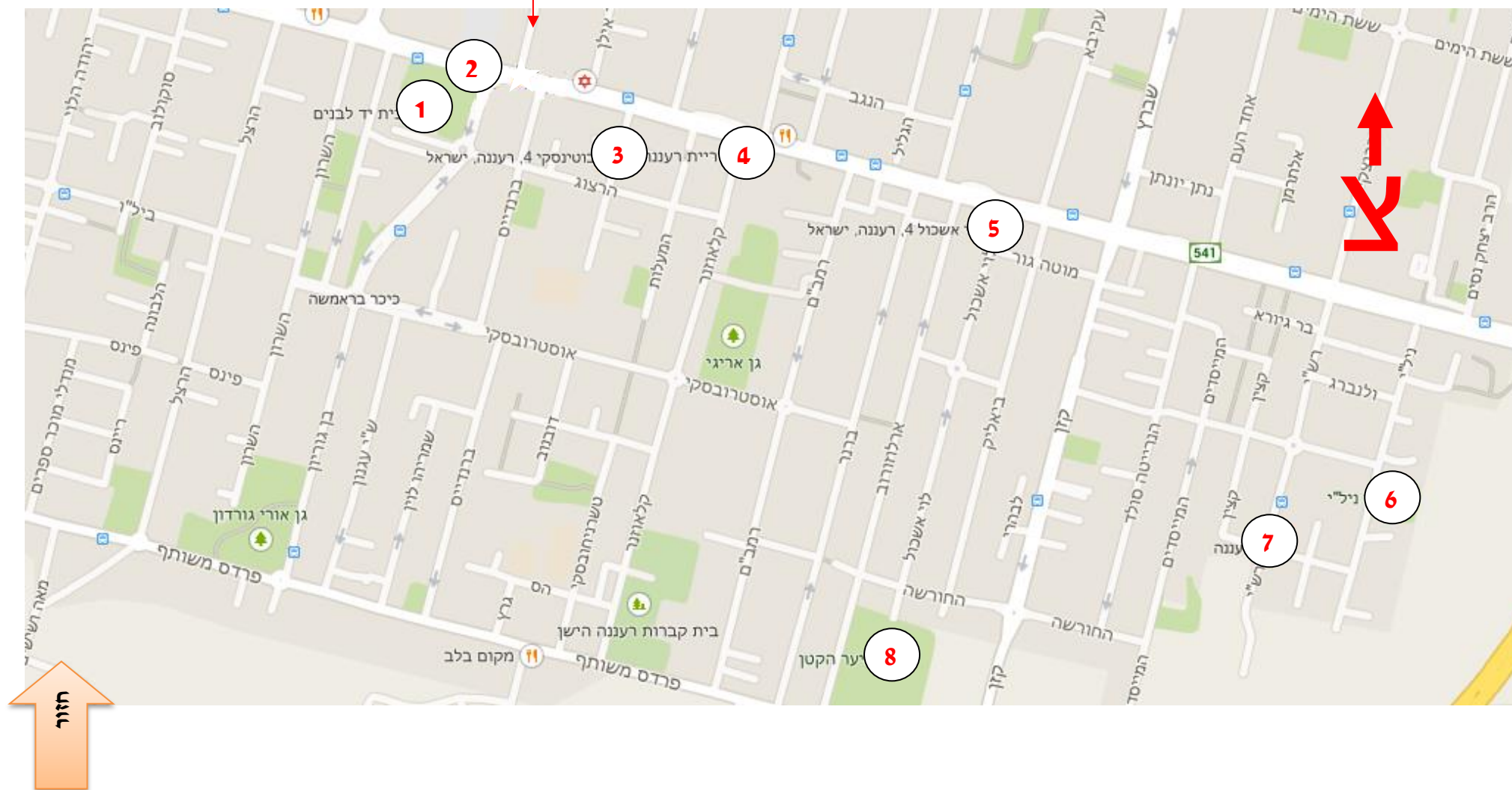
נמשיך מזרחה עד לרחוב לוי אשכול (5), נתוודע למלחמות ישראל ולמנהיגים באותם ימים, ביניהם ללוי אשכול. נמשיך עד לרחוב רש"י, שם נפנה דרומה ומיד מזרחה אל סמטת הלח"י. נפנה שוב דרומה אל רחוב ניל"י, נחלוף על פני רחוב האצ"ל ונגיע אל גן ניל"י (6). שם נעסוק בנושא המחתרות שפעלו לפני קום המדינה. לאחר מכן, נמשיך דרומה ברחוב ניל"י עד מפגשו עם רחוב יאנוש קורצ'ק, ונפנה מערבה אל בית הכנסת העומד בפינת הרחובות רש"י וקצין (7). בנקודה זו נעסוק בדמותו של רש"י. נרד ברחוב המייסדים אל רחוב החורשה, שם נפנה מערבה עד לרחוב לוי אשכול, אל האתר האחרון במסלול – היער הקטן (8).

מזרחה את רחוב בן גוריון ונמשיך עד רח' ז'בוטינסקי (3), נתוודע לדמותו של זאב ז'בוטינסקי והמפה הפוליטית בישראל – בין ימין ושמאל

רח' תל-חי

א

תיאור האתרים שבמסלול

בית יד לבנים (1) – נקודת התחלה, אחוזה 147

בית יד לבנים הוא מבנה גדול המשמש אתר הנצחה מכובד ומרשים לבני העיר שנפלו במלחמות ישראל, וכן מרכז תרבותי רב-תחומי, שבין כתליו מתקיימת פעילות תרבותית ענפה ומגוונת. ארגון יד לבנים – ארגון להנצחת חללי מערכות ישראל ולטיפול במשפחותיהם – נוסד בשנת 1949, עוד בימי מלחמת השחרור, בעידודו של דוד בן-גוריון. במקום פועל [מוזיאון "חדר הראשונים"](#) – אשר הוקם בשנת 1989 לכבודם ולזכרם של המתיישבים הראשונים שהגיעו מארצות-הברית ומארצות אירופה במטרה להקים יישוב חדש בארץ ישראל.

רחוב דוד בן-גוריון (2)

דוד בן-גוריון נולד בשנת 1886, ונפטר בשנת 1973. היה ראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל ושר הביטחון הראשון בה. נולד בפולין בשם דוד גרין, וקיבל כינוך יהודי וציוני. בגיל עשרים עלה ארצה. בהיותו בן עשרים ושש, יצא לקושטא ללמוד משפטים, אך לא השלים את לימודיו. לאחר מלחמת העולם הראשונה, פעל להקמת מפלגת פועלים גדולה בארץ ישראל, והיה ממייסדיה של הסתדרות העובדים הכללית. בתקופת מלחמת העולם השנייה, תמך בהקמת יחידות עבריות בצבא הבריטי למלחמה בנאצים. לאחר המלחמה, בעקבות ביקורו במחנות פליטים לניצולי השואה באירופה, החליט להחריף את המאבק במנדט הבריטי וקרא להקים מדינה יהודית. בה' באייר תש"ח, 14 במאי 1948, הכריז דוד בן-גוריון על הקמת מדינת ישראל ועל ייסוד הממשלה הזמנית. בממשלה זו – וגם אחריה – כיהן בן-גוריון גם כראש ממשלה וגם כשר ביטחון. בשנת 1963, לאחר פרישתו מן החיים הציבוריים, חזר לביתו שבקיבוץ שדה-בוקר שבנגב ועסק בכתיבה.

רחוב תל-חי (מצפון לרחוב בן גוריון)

ב-1918, הקימו ותיקי ארגון "השומר" את ההתיישבות תל-חי בגליל העליון. ברצף תקריות בין המתיישבים לערביי הסביבה, ששיאו היה ב-"א באדר תר"פ (1920), נפלו **יוסף טרומפלדור** ושבעה מחבריו. מאבקם להגנה על תל-חי היה לסמל לדבקות בהגנה על המולדת ועל ההתיישבות בה. יום מותו של טרומפלדור נקבע כיום זיכרון למתיישבים שנרצחו, ורבים עולים בו לתל-חי. שנים לאחר נפילת תל-חי, הוקמה בסמוך לה עיירת הפיתוח קריית-שמונה, הקרויה על שם שמונת מגני תל-חי שנרצחו.

יוסף טרומפלדור

יוסף טרומפלדור נולד בשנת 1880, ונרצח בשנת 1920. הוא נולד ברוסיה, והיה הקצין היהודי הראשון בצבא רוסיה. ב-1905, שירת במלחמת רוסיה-יפן, נפצע בקרב וידו נקטעה. עלה לארץ ישראל ב-1912 ועבד כפועל חקלאי. סירב לקבל אזרחות עות'מאנית, וגורש לאלכסנדריה שבמצרים. היה בין מייסדי "הגדוד העברי", שעליהם נמנה גם זאב ז'בוטינסקי. במלחמת העולם הראשונה, השתתף במערכה בחצי האי גליפולי כסגן מפקד "גדוד נהגי הפרדות" של הצבא הבריטי. בתום המלחמה, חזר לרוסיה והיה בין מייסדי תנועת "החלוץ" – תנועה שנוסדה ב-1917 במטרה להכשיר צעירים לעלייה לארץ ישראל ולחיים בה. ב-1919, שב ועלה לארץ ישראל. נהרג בקרב על תל-חי בי"א באדר תר"פ. על שמו נקראים, בין היתר, תנועת בית"ר וקיבוץ תל-יוסף.

רחוב ז'בוטינסקי (3)

זאב ז'בוטינסקי (1880-1940) היה סופר ועיתונאי ומנהיג חשוב של התנועה הציונית. במלחמת העולם הראשונה, היה ממקימי "הגדודים העבריים" – גדודים של יהודים, שנשאו סמלים יהודיים, שלחמו לצד הבריטים והשתתפו בכיבוש ארץ ישראל מידי העות'מאנים. ז'בוטינסקי ייסד את תנועת הנוער "ביתר" והקים את המפלגה הרוויזיוניסטית. הוא דגל במדיניות של כלכלה ליברלית (חופשית), ובמדיניות של הגברת העלייה לארץ במטרה ליצור בה רוב יהודי. ז'בוטינסקי התנגד בתוקף לתכנית לחלוקת הארץ בין יהודים וערבים, ואף מתח ביקורת על הוויתור על עבר הירדן המזרחי – שהוא ראה בו חלק אינטגרלי מארץ ישראל.

מתחם עיריית רעננה

עיריית רעננה (4), אחוזה 103

מבנה עיריית רעננה הוא בעל חשיבות היסטורית רבה. בעבר שימש המבנה כבית העם, והיה מראשוני הבתים שנבנו ברחוב אחוזה. יסודותיו הונחו ב-1925, ועבודת הבנייה – שחברי המושבה והפועלים שחיו בה ביצעו בהתנדבות – הסתיימה ב-1927.

בית העם היה למוקד החיים הציבוריים והחברתיים של המושבה. בהתחלה שימש המבנה גם מזכירות היישוב, מרפאה, בית כנסת, בית ספר, גן ילדים, דואר, אולם אספות, חדר תרבות ומקום התכנסות של ועד המושבה. בשנות השלושים נוספה לו קומה בחזית, ושני אגפים נוספים נבנו בדרומו. אולם האספות משמש כעת את משרדי העירייה.

בית הכנסת הגדול, אחוזה 101

בתחילת שנות העשרים של המאה ה-20, התפללו חברי המושבה הצעירה בחדר שהקצה לשם כך המתישב פטרוז'נסקי בצריף משפחתו. עם הזמן, גדלה המושבה וגדל מספר המתפללים, ולבית הכנסת הוקצה חדר בבניין בית העם, שבנייתו הסתיימה בשנת 1927.

בשנות השלושים החלו בבנייתו של בית הכנסת הגדול, אשר תכנן האדריכל יהודה מגידוביץ'. בית הכנסת נחנך ברוב עם בשנת 1939. הבניין משמש עד היום כבית הכנסת המרכזי של העיר.

בית ספר מגד, אחוזה 105

בית הספר העממי הראשון שפעל במושבה שכן בצריפו של פטרוז'ינסקי. באחד החדרים בצריף התגוררו המורה משה-דוד מגד ובני משפחתו, ואל חדר זה התקבצו התלמידים הראשונים. מאוחר יותר, לאחר שהוקם בית העם, עבר בית הספר לשם. עם הזמן, גדל מספר התלמידים ונדרש מבנה נפרד עבור בית הספר. המבנה הוקם סמוך לבית העם. הוא כלל ארבעה חדרי לימוד ושני חדרי נוספים. במהלך השנים חלו שינויים רבים במבנה – נוספו לו בניינים וקומה שנייה – עד שקיבל את צורתו כפי שהיא כיום.

בחזית בית הספר גן דקלים מעוטר שיחי נוי שנטעו תלמידי בית הספר ומוריו. הגן שימש למשחקים ולפעילויות חברתיות של בית הספר. בשנות השישים היה הגן לגן ציבורי המשמש את כל תושבי המקום, והוקמה בו פינת מתקני שעשועים.

כיום שוכן במבנה בית הספר הממלכתי "מגד" – הקרוי על שם **משה-דוד מגד**, המורה הראשון ברעננה ואביהם של הסופרים מתי ואהרון מגד.

בית השימוש הציבורי הראשון במושבה, אחוזה 105

מול הכניסה הישנה לבניין בית העם, ממערב לה, הוקם מבנה קטן ובו תאים לבית שימוש. צבעו של המבנה היה חום-סגול, והוא שימש את הציבור שהגיע לבית העם. בינו לבין דלתות בית העם, הייתה ברזייה, ומתחתיה שוקת לבעלי החיים. מאז שנות החמישים של המאה ה-20, לאחר שיפוץ המבנה ושינוי ייעודו, הוא משמש כמחסן של העירייה. היום הוא עומד בגן הדקלים של בית הספר "מגד".

ברכת המים הראשונה ומגדל האיתות

הברכה הראשונה לאגירת מי באר במושבה נבנתה בשנת תרפ"ד, 1924. כשהמושבה גדלה, הברכה לא סיפקה עוד את הצרכים של תושבי המקום. בשנת 1931, נבנתה ברכה שנייה, סמוך לראשונה. באמצע שנות השלושים של המאה ה-20, פתחו חלונות ודלת במבנה הברכה ועשו אותה למשרד של מפעל המים.

מגדל האיתות שמעל הברכה הראשונה הוקם בתקופת מאורעות תרצ"ו-תרצ"ט. מראש המגדל היו מאותתים בפנס הודעות למרחקים לפי **קוד מורס**. זאת הייתה הדרך הבטוחה ביותר להעביר הודעות. היו אלה בעיקר הודעות מטעם ה"הגנה". בימי מלחמת העולם השנייה, הוצב זרקור על

המגדל לחיפוש אווירונים אויב בשמי הארץ. כן הותקן שם צופר אזעקה. בתקופת מלחמת השחרור, הוסיפו על המגדל מגדל ברזל בגובה של כחמישה מטרים, אך זה הוסר כעבור שנים.

בית אבות, אגף החינוך של עיריית רעננה (מבנה מספר 7)

בשנת 1950, בנה סבא חיים לזר, מראשוני רעננה, בית זה לשימושם של זקני המושבה. הוא תרם את הבית למועצה המקומית (בטרם הייתה רעננה לעיר). העצים שבחצר ניטעו בשנות השלושים של המאה ה-20.

מרפאה, אגף המחשוב של עיריית רעננה (מבנה מספר 9)

בניין מרפאה זה נבנה באמצע שנות השלושים של המאה ה-20. בתחילה ניתן השירות הרפואי במושבה חינם: ד"ר לבובה וד"ר פולסטר קיבלו חולים בחדר מיוחד בבניין בית העם, וכשהיישוב גדל נבנה צריף למרפאה ברחוב רמב"ם 9 – ובו היו שני חדרים ומרפסת. בשנות השלושים נבנה מבנה מרווח זה, והוא שירת את תושבי המושבה שנים רבות.

רחוב לוי אשכול (5)

לוי אשכול היה מדינאי, מנהיג מפא"י ומפלגת העבודה, חבר כנסת ושר, וכיהן כראש ממשלה בשנים 1963-1969. אשכול נולד באוקראינה. עלה ארצה ב-1913 ועבד כפועל וכשומר. היה ממייסדי דגניה ב', שירת ב"גדוד העברי", היה מנהלה של "מקורות" בשנים 1937-1951. במלחמת העצמאות, כיהן כמנכ"ל משרד הביטחון תחת דוד בן-גוריון, ובתפקידו זה ארגן את המשרד ועודד את פיתוח התעשיות הביטחוניות בישראל.

אשכול היה חבר כנסת מ-1951 ועד מותו. כיהן כשר החקלאות והפיתוח וכשר האוצר, והשפיע השפעה ניכרת על התפתחות הכלכלה בישראל.

בשנים 1953-1955 עמד בראש נציגות ישראל למשא-ומתן בתיווך נציג ארצות-הברית לעניין חלוקת מי הירדן בין ישראל לשכנותיה. לאחר שמדינות ערב דחו את תוצאות המשא-ומתן, קידם את הקמת מוביל המים הארצי מנהר הירדן לנגב.

בשנת 1963 נבחר לראשות הממשלה.

בשנת 1964, אישר אשכול את העלאת עצמותיו של זאב ז'בוטינסקי לישראל – צעד של פיוס עם תנועת "חירות" ועם מנחם בגין – שעמד בראשה. בשנים 1963-1967, כיהן אשכול גם כשר ביטחון, אך בלחץ דעת הקהל העביר את התפקיד למשה דיין ערב מלחמת ששת הימים.

ביוני 1967, הורחבה ממשלתו לממשלת ליכוד לאומית, וממשלה זו הוסיפה לכהן אחרי מותו בפברואר 1969.

גן ניל"י (6)

גן ניל"י נקרא ע"ש של המחתרת ניל"י. ניל"י הם ראשי תיבות של "נצח ישראל לא ישקר" (שמואל א, טו, כט). המחתרת ניל"י הייתה רשת ריגול יהודית שפעלה בארץ ישראל ב-1915. את המחתרת הקימו האגרונום אהרון אהרונסון (1876-1919) ואבשלום פיינברג (1889-1917) במטרה לספק לבריטים מידע על הכוחות העות'מאניים והגרמניים בארץ ישראל ומידע נוסף בעל חשיבות אסטרטגית, וכך לסייע להם לכבוש את הארץ מידי העות'מאנים. ניל"י הייתה מחתרת יהודית שסייע לבריטים לכבוש את הארץ, אך לאחר הכיבוש, הוקמו מחתרות יהודיות שונות שנאבקו במנדט הבריטי:

אצ"ל

האצ"ל – ראשי תיבות של **ארגון צבאי לאומי** – היה ארגון מחתרת שהוקם ב-1937 על בסיס רעיונותיו של ז' ז'בוטינסקי. ארגון זה דרש פעולה נחרצת כתגובה על הפרעות של ערביי ארץ ישראל ביהודים, ופעל בדרך של התנגדות מזוינת נגד ערבים ונגד בריטים בתקופת המנדט הבריטי. ב-1945, לאחר שלא חל שינוי במדיניותה של בריטניה כלפי הישוב היהודי בארץ, נוצר שיתוף פעולה בין המחתרות היהודיות בארץ במטרה להיאבק יחדיו במנדט הבריטי ולהביא לסיום שליטת הבריטים בארץ. איגוד המחתרות נודע בכינוי "תנועת המרי". אך שיתוף הפעולה בין המחתרות נמשך שנה בלבד, וכשפסק המשיך האצ"ל בקו התקיף והאלים נגד השלטון הבריטי. עם הקמת מדינת ישראל וצה"ל, השתלבו בו חיילי האצ"ל ונלחמו בו במלחמת העצמאות.

לח"י

הלח"י – **ראשי תיבות של לוחמי חירות ישראל** – היה ארגון מחתרת יהודי שפעל בארץ ישראל בשנים 1940-1948. את המחתרת הקימו האצ"ל שהתנגדו להפסקת המאבק במנדט הבריטי בתקופת מלחמת העולם השנייה. הארגון נוסד ע"י אברהם שטרן, שכינויו המחתרתי היה "יאיר". ב-1942, תפסו הבריטים את שטרן והרגו אותו. ארגון הלח"י היה קיצוני בעמדותיו והיה אחראי לפעולות טרור רבות נגד הבריטים. לאחר החלטת כ"ט בנובמבר 1947, פעל הארגון נגד ערבים. לאחר הכרזת המדינה (1948) השתלבו אנשי הארגון בצה"ל, רק בירושלים נותר הארגון עצמאי, אך אנשיו נאסרו לאחר רצח בן־גוריון (ספטמבר 1948) בחשד לאחריות לרצח.

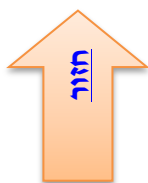
רחוב רש"י (7)

רש"י, רבי שלמה יצחקי (1105-1040), היה מגדולי הפרשנים של המקרא ושל התלמוד. הוא נולד בצרפת, והיה דמות מרכזית בתרבות יהודי אשכנז (גרמניה וצרפת). בפרשנותו למקרא, השתמש פעמים רבות במדרשים שחיברו חז"ל בארץ ישראל מאות שנים לפניו, ופירושו כולל

עיסוק נרחב בלשון העברית. את פירוש רש"י לתורה הדפיסו בשנת 1475 – 370 שנה לאחר מותו של רש"י – וזה היה הספר הראשון שהודפס בעברית. את הספר הדפיסו בגופן שזכה לכינוי "כתב רש"י" – על-אף שרש"י עצמו לא הכיר כתב זה.

[היער הקטן \(8\)](#), קצה רחוב לוי אשכול

המתישבים הראשונים, שעלו על הקרקע באפריל 1922, סיפרו שהיו באזור חורשות עבותות של עצי איקליפטוס, היום נותרו רק שרידים מאותן חורשות: יער לא-גדול, אבל קסום ונפלא. חורשות האיקליפטוס השתרעו במקום שבו עומדים היום הרחובות רמב"ם, ברנר, ארלוזורוב, לוי אשכול וקזן, ובתוכם התנקזו תמיד מים רבים, שיצרו ביצה גדולה. בשנות השלושים החלו לנקז את הביצה מחשש מפני מלריה וקדחת. הניחו צינורות בטון והזרימו את המים לוואדי פאליק, היום נחל פולג, וממנו אל הים.

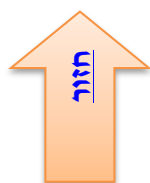

מהלך הפעילות ביש"מ

ס ו ד ר	מקום הפעילות	נושא הפעילות	תיאור הפעילות	דגש מיוחד	הערות	זמן	ציוד מיוחד
1	מוזיאון "חדר ראשונים" בבית יד לבנים, נקודת התחלה	הצגת נושא היש"מ מתיישבים ראשונים – המושבה רעננה ארוחת בוקר	מה מצפה לנו היום קישור היש"מ לסדנה והצגת המסלול הדרכה מקומית במוזיאון	*הקמת המושבה *ימים ראשונים		60 דק'	
	רחבת בית יד לבנים, נקודת התחלה לניווט	1. התארגנות 2. דוד בן-גוריון 3. יוסף טרומפלדור 4. משחק 5. מוצאים את הצפון (2) 6. הוראות ביטחון ובטיחות	1. תיאור הפעילות במהלך היש"מ חלוקת חוברת משימות: בעקבות אישים ואירועים, ניווט משימתי (3) לכל חולייה 2. תלמידים עונים על משימה 1 בחוברת 3. טרומפלדור זה אני (4) – הצגה התלמידים עונים על משימה 2 בחוברת 4. משחקים ונהנים (1) אסטרטגיה יש לנו כובע במעגל משחק מופעל ע"י מש"צים 5. לפני היציאה לתחנה הבאה, מאתרים את הצפון – בעזרת שעון או בעזרת השמש. אם אין שמש – לשחק "פיקולו כיוונים" מוצאים את הצפון (2) 6. בהתאם לסעיף דגשי בטיחות		(שירותים במקום) פעילות בחוליות לאורך היש"מ, דגש במיומנויות ניווט ובקריאת מפה החוליה המנצחת במשחק מנווטת לתחנה 3 לשים לב שהמשחק לא מעורר אלימות. אם כן – לעצור את המשחק	60 דק'	סיכום נקודות (13) למש"צים מי בחוליות – דף שליטה למורה (14) בעקבות אישים ואירועים (11) – תשובות למורה גירים, משרוקית
2	פינת הרחובות ז'בוטינסקי והרצוג (3)	זאב ז'בוטינסקי	משמיעים את המערכון "שירים ושערים", העוסק ביחסי אוהדים ושופטים בכדורגל	החוליה שענתה ראשונה ובצורה מלאה	(למקרה חירום – שירותים בקניון הסמוך לנקודת ההדרכה)	20 דק'	נגן, רמקולים מערכון

			על השאלות, מנווטת לתחנה 4	בישראל. התלמידים מבצעים את משימה 3 בחוברת סיכום דמותו של ז'בוטינסקי ימין, מרכז ושמאל בפוליטיקה הישראלית	דיון		
3	מתחם עיריית רעננה (4)	1. ימיה הראשונים של רעננה	החוליות מתחרות ביניהן (בזמן ובהישגים) במשימות במתחם העירייה (תחנה 4) בנושא המוסדות הראשונים ברעננה וראשית ימי העיר	חוליה שסיימה ראשונה את הדף מנווטת לתחנה 5	(שירותים בבניין העירייה) רצוי שכל חוליה תקבל רצף משימות שונה	30 דק'	
		2. משימות אתגר ושיחה מסכמת	הפעלת מש"צים: משימות אתגר (5) לאחר ביצוע המשימות מתקיימת שיחה מסכמת על מסקנות של הפרט והקבוצה מביצוע המשימה		פעילות בחירה מומלצת, בהתאם לזמן במקביל לפעילות התלמידים, המש"צים משרטטים שני מבוכים מקבילים זה לזה על הרחבה, ושני מעגלים	30 דק'	גירים, צעיפים לכיסוי עיניים, קוביות עץ
4	רחוב לוי אשכול פינת רחוב אחוזה (5)	סדר בטבלה: מנהיג, מלחמה, שנה סיכום	מלחמות ישראל: שם מלחמה, מתי התקיימה, מי המנהיג החוליות מבצעות את התרגיל ומסדרות את הנתונים בטבלה לשאלות מנחות למורה ראו: בעקבות אישים ואירועים, ניווט משימתי (11) – תשובות למורה	חוליה שפתרה מובילה את הכיתה לתחנה 6	אם לא מצליחים, אפשר להיעזר ב"חבר טלפוני"	15 דק'	
5	גן ניל"י רחוב ניל"י (6)	מחתרות ניל"י, הגנה , אצ"ל ולח"י	1. שרה אהרונסון ושות' (6) – הצגה 2. שיח סרג'נטים (7) – הצגה תלמידים מבצעים את משימה 6 לשאלות מנחות למורה ראו: בעקבות אישים ואירועים, ניווט משימתי (11) – תשובות למורה מובילים לתחנה 7	הולכים דרך סמטת הלח"י, בדרך מסבים את תשומת הלב לשם הרחוב	אפשר לצרף מילות שירים רלוונטיים: אלף נשיקות אבשלום הרחבה: אבשלום פיינברג שרה אהרונסון	45 דק'	
6	בית הכנסת "היכל בנימין"	רש"י – פתגמים וביטויים	מידע על רש"י והצגת התחנה: תחרות זיהוי ביטויים ופתגמים	באחריות המש"צים, להכין מראש	החוליה שזכתה במרב הנקודות מובילה ל"יער	20 דק'	

		הקטן", לתחנה 8	חידות ציורים	בציורים, כל זיהוי נכון מעניק נקודה לחוליה	בציורים	(7) רחוב רש"י פינת רחוב קצין	
7	ה"יער הקטן", קצה רחוב לוי אשכול (8)	משחק ארוחה משותפת	המש"צים מנהלים משחקי הפגה בשטח, לדוגמה "גב אל גב" <u>משחקים ונהנים (1)</u> צוות עריכה מארגן את האוכל ואת הציוד, המורים מכינים תה, אוכלים ביחד ומנקים		מעגל של"ח	<u>סיכום היש"מ,</u> והכרזה על החוליה המנצחת	
		כל תלמיד יביא מוצר מסוים לארוחה המשותפת – החלוקה מראש על-פי הרשימה <u>ארוחה משותפת – ציוד כיתתי (12)</u>		<u>מעגל השל"ח (9)</u> סקירת מהלך היום, התייחסות לאישים ולאירועים שהוזכרו ביש"מ * שיתוף פעולה ואחריות אישית וקבוצתית שאפשרו את ביצוע המשימות לאורך היש"מ			

המחשות ואמצעי עזר לניהול היש"מ

משחקים ונהלים (1)

יש לנו כובע במעגל

ציוד : גירים

- משרטטים מעגלים כמספר החוליות.
- בכל מעגל רושמים את מספר החוליה.
- חברי כל חוליה מניחים את כובעיהם במעגל שבו רשום מספר החוליה שלהם.

מטרה: לחטוף, בזמן נתון, כמה שיותר כובעים ממעגלים אחרים ולמנוע חטיפת כובעים מהמעגל של החוליה. לחברי החוליה אסור לשהות זמן רב בסביבת המעגל שלהם (אסור ל"דגור") ואסור להכניס את הכובעים לתוך הבגדים. כל כובע שנחטף מזכה את החוליה החוטפת בנקודה.

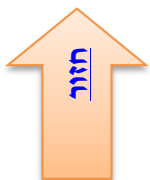
מנצחת החוליה שהצליחה לסחוב ולהחזיק בידה מספר רב ביותר של כובעים.

כובעים, מתוך : [בלוג של תפוז](#)

גב אל גב

שני זוגות משתתפים מתחילים במשחק. הם יושבים על הרצפה גב אל גב, ומשלבים ביניהם מרפקים. סופרים עד שלוש, ואז עליהם לקום בלי להיפרד. זוג שהצליח לקום מצרף אליו עוד שניים-שלושה משתתפים, וכולם יחד חוזרים על אותו מהלך. הקבוצה הגדולה ביותר שהצליחה להתרומם יחד היא הקבוצה המנצחת.

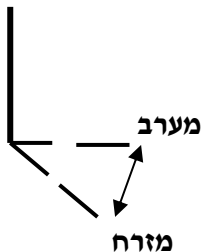

מוצאים את הצפון (2)

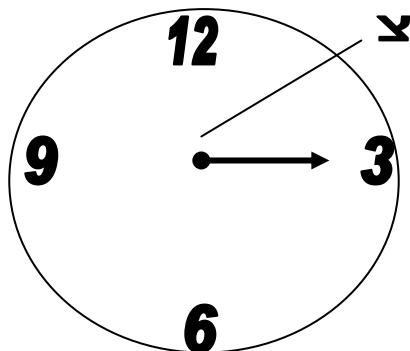
שיטת קצה הצל למציאת הצפון בעזרת השמש וללא שעון

- תקעו מקל או ענף בקרקע, על משטח ישר, כך שבין המקל לקרקע תיווצר זווית של 90 מעלות.
- סמנו באבן, בענף או בכל עצם אחר את הנקודה שאליה מגיע קצה צלו של המקל.
- המתינו עד שקצה הצל יזוז בכמה סנטימטרים, וסמנו את המיקום החדש שלו.
- כאשר משתמשים במקל שאורכו מטר אחד, יש להמתין חמש-עשרה דקות. ככל שהמקל ארוך יותר, ינוע קצה הצל מהר יותר.
- מתחו קו ישר בין הסימנים. קצהו האחד של הקו מצביע על כיוון מזרח, וקצהו האחר מצביע על כיוון מערב (קצה הצל הראשון נמצא במערב והשני במזרח).
- כעת נותר רק לקבוע היכן הוא הצפון.

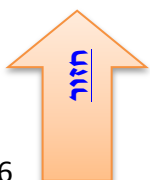
מציאת הצפון לפי השמש ולפי שעון

- אחד המשתתפים עומד במרכז מעגל – הוא מרכז השעון, והצל שלו הוא המחוג הקטן – מחוג השעות.
- מסתכלים בשעון וכותבים את השעה במקום שאליו מצביע הצל של התלמיד (בציור, לדוגמה, השעה היא שלוש אחרי הצהריים).
- כותבים את יתר השעות בעיגול (בדוגמה זו, את השעות 6, 9 ו-12).
- הצפון נמצא באמצע הדרך בין הצל לשעה 12 (מסומן בציור בקו).
- נותנים לכל התלמידים לנסות זאת בעצמם.
- מניחים מצפן ליד המעגל ובודקים את אמינות ההצפנה.

פיקולו כיוונים

המורה או המש"צ נותן הוראות כיוון לקבוצה, אשר חלקן מתחילות במילה "פיקולו", וחלקן לא. את ההוראות המתחילות במילה "פיקולו" יש לבצע, ואילו מכל יתר ההוראות יש להתעלם. משתתף אשר אינו ממלא אחר הוראה שפתחה ב"פיקולו" או המבצע הוראה שלא נפתחה במילה זו – נפסל.

בעקבות אישים ואירועים, ניווט משימתי (3)

בעקבות אישים ואירועים ברעננה

"האדם הוא יצור יוצר היסטוריה, אשר אינו יכול לחזור על עברו או לנטוש אותו מאחוריו"
ו"ה אודן

שמות חברי החוליה:

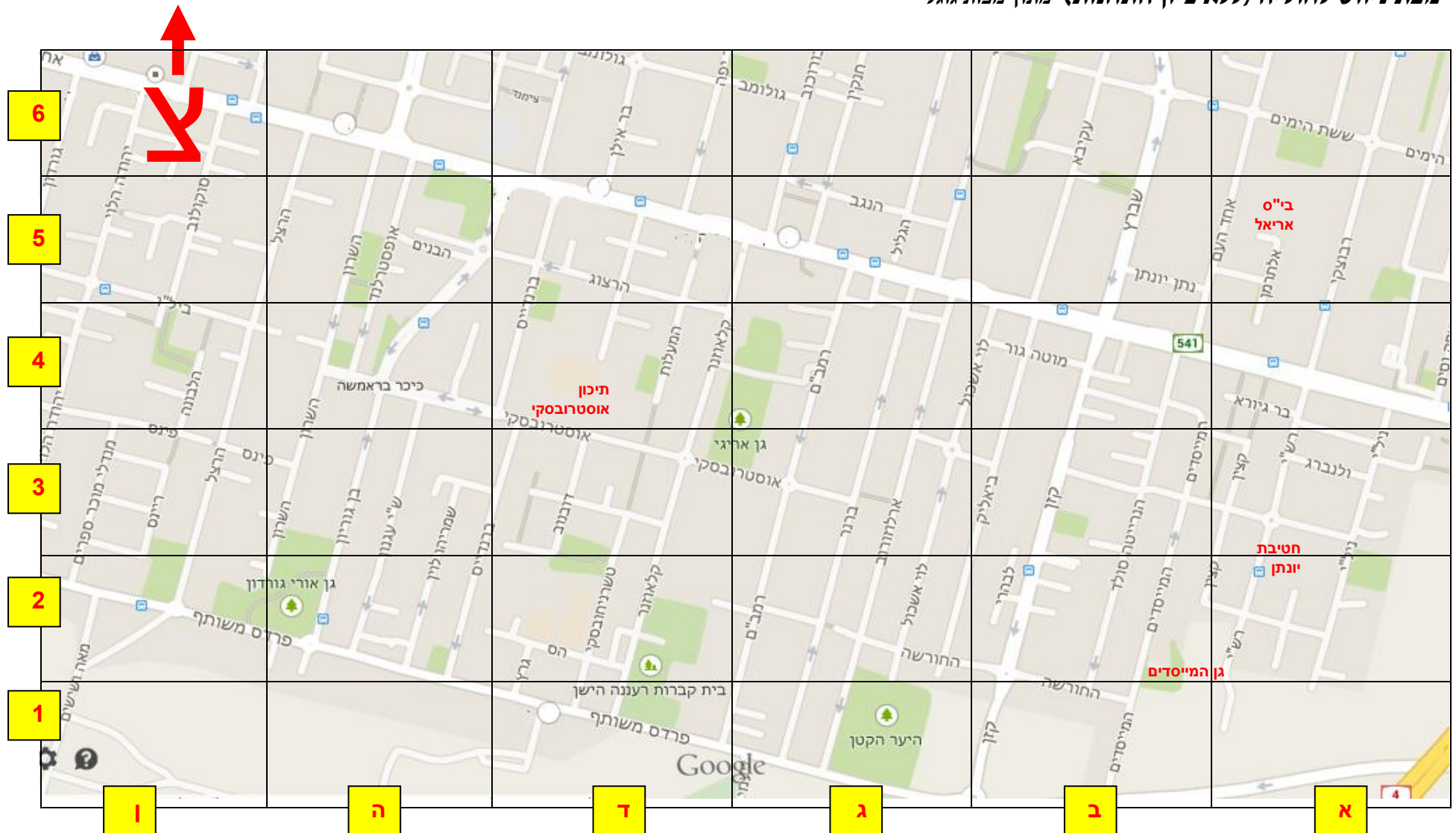
[רחוב אחוזה](#) – מוך ארכיון רעננה –
אתר פיקוויקי

[רחוב אחוזה](#) 2011- מתוך ויקיפדיה

מפת ניווט לחוליה (ללא ציון התחנות) מתוך מפות גוגל

במהלך סיורנו ברחובות רעננה, נעצור בכמה תחנות, שבהן נחוה חוויות שונות. עליכם לענות על השאלות ולבצע את המשימות.

תחנה 1 – מצורף כתב סתרים, פתרו אותו וענו על השאלות

1. שמי הוא _____
2. הייתי _____ - _____ - _____
הראשון של מדינת ישראל.
3. הכרזתי על _____ ב-14 במאי 1948.
4. לאחר שפרשתי מהממשלה, עברתי לגור ב _____ - _____
כדוגמה אישית להגשמת חזון יישוב הנגב.
5. אתרו במפת רעננה שמות של שני רחובות נוספים הקשורים לדמות _____
_____.

התחנה הבאה: רחוב טרומפלדור

כתב סתרים

הוראות: זהו את האישיות שבה עוסק ד"ר המידע וענו על השאלות

8, 10, 10, 400, 10 / 2, 10, 50 / 5, 300, 50, 10, 40 / 1886-1973.

5, 10, 10, 400, 10 / 10, 200, 1, 300 / 5, 40, 40, 300, 30, 5 /

5, 200, 1, 300, 6, 50 / 6, 200, 300, 2 / 5, 2, 10, 9, 8, 6, 50 /

5, 200, 1, 300, 6, 50 / 30, 300 / 40, 40, 10, 50, 400 / 10, 300, 200, 1 / 30

5, 20, 200, 7, 400, 10 / 30, 70 / 5, 100, 40, 400 / 5, 40, 10, 50, 5 /

2-5 / 2, 1, 10, 200 / 400, 300, 8 /

3, 10, 300, 400, 10 / 5, 400, 10, 5 / 40, 40, 30, 20, 400, 10, 400 /

30, 40, 300, 30 / :

1 (90, 5, 30 / 5, 6, 1 / 90, 2, 1 / 30, 300 / 5, 70, 40 / 20, 6, 30, 40)

8, 10, 10, 2, 40, 30 / 300, 200, 400 /

2 (8, 6, 100 / 8, 10, 50, 6, 20 / 40, 40, 30, 20, 400, 10 /

3 (2, 10, 6, 7, 40, 10 / 70, 30, 6 / 30, 1, 200, 90 / 40, 1, 6, 400 /

1, 30, 80, 10 / 70, 6, 30, 40 / 30, 40, 200, 6, 400 /

5, 100, 300, 10, 40 / 5, 200, 2, 40 /

30, 1, 8, 200 / 80, 200, 10, 300, 400 / 10, 40, 5, 40, 300, 30, 5 /

70, 2, 200, 400, 10 / 30, 5, 400, 6, 200, 2 / 4, 300, 5 /

2, 6, 100, 200 / , 20, 4, 6, 3, 40, 5 / 1, 10, 300, 10, 400 /

30, 5, 400, 10, 10, 300, 2, 6, 400 / 2, 3, 2 !!!

מפתח כתב סתרי

1	א
2	ב
3	ג
4	ד
5	ה
6	ו
7	ז
8	ח
9	ט
10	י
20	כ
30	ל
40	מ
50	נ
60	ס
70	ע
80	פ
90	צ
100	ק
200	ר
300	ש
400	ת

מפתח כתב סתרי

1	א
2	ב
3	ג
4	ד
5	ה
6	ו
7	ז
8	ח
9	ט
10	י
20	כ
30	ל
40	מ
50	נ
60	ס
70	ע
80	פ
90	צ
100	ק
200	ר
300	ש
400	ת

תחנה 2 – צפו בהצגה הקצרה, התשובות לשאלות נזכרות בה... (בסוף – מחיאות כפיים!!!)

1. מתי התרחש קרב תל-חי? _____

2. באיזו מלחמה איבד טרומפלדור את ידו? _____

3. מה המשפט המפורסם שטרומפלדור אמר לפני מותו? _____

התחנה הבאה: רחוב על שם האיש שהקים את בית"ר (ברית יוסף טרומפלדור), הוא רחוב

באיזה כיוון נמצאת הנקודה הבאה? _____

תחנה 3 – הקשיבו למערכון של הגשש החיוור ולהסברים וענו על השאלות

1. מה הקשר בין התנועה שהקימה הדמות שבחידה לקבוצת הכדורגל בית"ר ירושלים?

_____

_____

2. היעזרו בהמנון תנועת בית"ר וענו: האם התנועה ימנית או שמאלנית בתפיסתה הפוליטית?

_____

_____

3. בשנת 1977, היה מהפך פוליטי, ומפלגה ימנית עלתה לשלטון. ראש המפלגה היה לראש הממשלה.

שם המפלגה שעלתה _____, שם המנהיג שעמד בראשה:

_____.

התחנה הבאה: שם התחיל הכול, ושם יושב הראש

תארו את הדרך שבה תלכו לתחנה הבאה (דוגמה: נלך דרומה, ברחוב הראשון נפנה מערבה...)

_____

_____

תחנה 4 – מתחם העירייה

כתיבה וצילום: רונית בין

אתם נמצאים במתחם עיריית רעננה. במתחם זה יש מבנים הקשורים לראשית המושבה

רעננה – חלקם משמשים היום משרדי העירייה.

עליכם לבצע את המשימות ולענות על השאלות. היעזרו באינטרנט, בחבר טלפוני, בעוברים ובשבים ובעובדי העירייה (פנו בכבוד ובנימוס, ספרו מי אתם ומה משימתכם, אל תשכחו להודות על העזרה).

תחנה 4 – משימה 1: בית העירייה

1. למה שימש בית העירייה בראשית ימיה של המושבה?

_____

2. איזה קיר מקירות מבנה העירייה נשמר בצורתו המקורית?

_____

3. רעננה מתפתחת – ממושבה היא נהיית לעיר מפותחת, שלה ערים תאומות בעולם.

מי הן הערים התאומות של רעננה? (רמז: שימו לב לשלט הנמצא בסביבה.)

א. _____

ב. _____

ג. _____

ד. _____

ה. _____

ו. _____

ז. _____

ח. _____

תחנה 4 – משימה 2: בית הכנסת הגדול

1. מתי נחנך בית הכנסת הראשון במושבה? _____
2. מי היה הרב הראשון? _____
3. היכנסו אל בית הכנסת, התבוננו באולם המרכזי ותארו אותו (צורת ישיבה, איורים וכיתוב על הקירות ועוד).

תחנה 4 – משימה 3: תמונת מבנה

מצאו את המבנה שמופיע בתמונה.

- א. מהו מבנה זה? _____
- ב. מתי נבנה לראשונה? _____
- ג. מה הוקם על המבנה עם השנים ולמה הם מיועדים? _____
- ד. שלטים כחולים כדוגמת אלו שעל מבנה זה נמצאים על מבנים רבים במתחם. מי אחראי לשילוסים אלו? (שימו לב: מופיע בשלט). _____
- ה. לדעתכם, מהי המשמעות של שלטים אלו מבחינת המעשה הציוני? _____

תחנה 4 – משימה 4: תמונות מספרות

צילומים: רונית בין

מצאו את התמונות שלהלן והשלימו את הכותרות החסרות.

כותרת:

כותרת:

כותרת:

תחנה 4 – משימה 5: בית ספר "מגד"

הגיעו לנקודה זו במתחם העירייה.

- א. כיצד קשור בית הספר "מגד" לתולדות המושבה רעננה? _____
- ב. למה שימש המבנה המסומן החץ? _____ (העזרו באינטרנט, בעובדי העירייה, בחבר טלפוני).

תחנה 4 – משימה 6: מינהל החינוך

מצאו את השילוט המופיע בתמונה.

- א. מה היה בעבר במקום זה? _____
- ב. מי תרם לבנייתו? _____
- ג. הצטלמו ליד השלט המספר על המקום והציגו את הצילום לפני המורה בסוף המשימה במתחם העירייה.

תחנה 4 – משימה 7: מבנה 9

חפשו את מבנה מספר 9 (היזהרו ממכוניות נוסעות).

- א. מה היה במבנה זה בראשית ימיה של רעננה? _____
- ב. מי הייתה הראשונה שעבדה בתפקיד זה והיכן עבדה? _____

התחנה הבאה: על שם ראש הממשלה במלחמת ששת הימים.

תחנה 5

לפניכם טבלת מלחמות ישראל. העבירו קווים בין כל מלחמה לשנה שבה התרחשה ולשמו של ראש הממשלה שניהן בתפקיד באותה עת (היעזרו באנשים, בחבר טלפוני, במידע המצוי בשטח).

דוגמה: מלחמת העצמאות – 1948 – דוד בן-גוריון

<u>מלחמה</u>	<u>שנה</u>	<u>ראש ממשלה</u>
מלחמת העצמאות	1956	גולדה מאיר
מבצע קדש	1973	דוד בן-גוריון
מלחמת ששת הימים	1948	דוד בן-גוריון
מלחמת יום הכיפורים	1982	מנחם בגין
מבצע שלום הגליל	1967	יצחק שמיר
מלחמת המפרץ	1991	לוי אשכול

התחנה הבאה: רחוב על שם הארגון שבו הייתה שרה חברה. _____

כמה רחובות הפונים דרומה תחצו בדרך לתחנה הבאה? _____

תחנה 6

מקור התמונה: [ויקיפדיה](#)

לאחר הצגת המש"צים ענו על השאלות:

נגד מי פעלה ניל"י?

_____

למי סייעה ניל"י ולמה?

מי הגיבורה המופיעה בקטע ובתמונה ומה עלה בגורלה?

לאחר המשך הפעילות, ההצגה והסיכום –

התחנה הבאה: הרחוב של ר' שלמה יצחקי.

תחנה 7

המש"צים יציגו ניבים וביטויים בציורים. זהו את הרמוז בציורים.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

התחנה הבאה: היער הקטן.

תחנה 8 – ממשיכים עם המפה: מה במשבצת

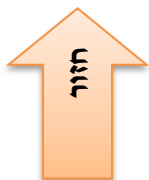
ציינו בעזרת המפה ועל גבי המפה אתרים אלו:

- א. באיזו משבצת במפה נמצא בית העירייה? _____
- ב. באיזו משבצת במפה נמצא בית הספר "יונתן"? _____
- ג. באיזו משבצת במפה נמצא תיכון "אוסטרובסקי"? _____
- ד. באיזו משבצת במפה נמצא "גן המייסדים"? _____
- ה. באילו כיוונים נמצאים בית הספר "אוסטרובסקי" ובית הספר "אריאל"? _____
- ו. באיזה כיוון נמצאת נקודת ההתחלה של הסיור – בית יד לבנים? _____

חזור

טרומפלדור זה אני – הצגה ברחוב תל-חי (תחנה 2)

רענני: מה קרה לך? למה אתה עצבני כל כך?
טרומפלדור: היפנים האלה עלו לי כבר על כל העצבים.
רענני: למה? מה הם עשו לך?
טרומפלדור: מה קרה לך? באיזה סרט אתה חי? במלחמה
היפנים האלה לא ריחמו עליי והורידו לי יד!!!
רענני: איזו מלחמה?
טרומפלדור: מה אתה לא יודע? במלחמת יפן-רוסיה.
רענני: סליחה?
טרומפלדור: נו, בשנים 1904-1905.
רענני: שאני אבין טוב, יכול להיות בטעות שאולי אתה יוסף
טרומפלדור?
טרומפלדור: ברור, הכלמת! אתה לא מזהה אותי? אני הרי
גיבור. אני הקצין היהודי הראשון בצבא הרוסי.
רענני: אבא, לידיעתך, אתה צריק לכעוס על הפורעים
הערבים. הם הרגו אותך בתל-חי. רגע!!!, אתה אמור להיות
מת!! אימאליה!!!
טרומפלדור: מתי הרגו אותי?
רענני: באחד במרס 1920. או אחי, אט מתאים לך יותר,
הי"א באדר תר"פ.
טרומפלדור: תחזור על זה עוד פעם. אני מת? נראה לך
שאני מת?
רענני: אחי, אני מצטער. אתה מת, אמור, קבור. אתה גיבור,
אבא מת.
טרומפלדור: למה? מה עשיתי?
רענני: אתה הראשון שאמר "טוב למות בעד ארצנו".
טרומפלדור: חה, חה, חה, אני בחיי לא אמרתי דבר כזה.
אני בסך הכול קיללתי ברוסית.
רענני: את מי קיללת?
טרומפלדור: את היפנים כאובן!

משימות אתגר (5)

כללי

1. משרטטים שני מבוכים מקבילים ושני מעגלים.
2. החוליות עוברות ומבצעות את המשימות, לכל משימה מוקצבות שלוש דקות.

עוברים במבוכ

משימה א': מעבר במבוכ בעיניים מכוסות. אחד התלמידים מנחה את העוברים במילים בלבד (אסור לגעת). כל תלמיד שעבר מזכה את החוליה בנקודה.

(רצוי לכוון את התלמידים על-פי רוחות השמים : צפון, דרום, מזרח, מערב.)

בונים מגדלים

משימה ב': מפזרים קוביות במעגל, על תלמיד אחד בלבד להיכנס למעגל ולבנות מגדל, גבוה ככל האפשר בלי שיתמוטט, בעיניים מכוסות. כל קומה שהתלמיד מוסיף למגדל מזכה את החוליה בנקודה.

לא מנתקים את השרשרת

משימה ג': חברי החוליה עומדים במעגל ואוחזים ידיים, פניהם כלפי חוץ. עליהם להסתובב כך שפניהם יהיו כלפי פנים המעגל, בלי לנתק את אחיזתם זה בזה. הצלחה במשימה מזכה את החוליה בשלוש נקודות.

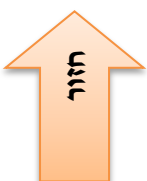
שאלות לשיחה במעגל

1. מה הייתה הרגשתכם בעת ביצוע שלוש המשימות?
2. אילו הבדלים היו בין המשימות והאם זה השפיע על תחושתכם בביצוע המשימה? הסבירו.
3. כיצד התמודדתם עם הקושי, האתגר? (רצוי לקשור זאת להתמודדות של המתיישבים הראשונים במושבה רעננה עם הקשיים.)

ערכים העולים במשימות

שיתוף פעולה, אחריות, אמון, מנהיגות.

בשלוש המשימות עולה גם הנושא של התלות – האחד באחר ובקבוצה והתלות של הקבוצה בחבריה לצורך ביצוע המשימה בהצלחה.

שרה אהרונסון ושות', רחוב ניל"י – הצגה (תחנה 6)

המספר: הימים ימי מלחמת העולם הראשונה.

המקום – תחנת הניסויים בעתלית.

הדמויות – שרה אהרונסון, המנהלת בפועל של ארסון המחתרת ניל"י. טובה
לברט, האלחוטנית, ואפלטון פיינברג, החייל מספר אחת של הארסון.

שרה: יש לנו בעיה רצינית.

אפלטון: נו, מה הבעיה? את לא יודעת איזו שמלה לבחור למסיבה הערב?

שרה: אולי פעם אחת תהיה רציני?

אפלטון: אבל את מחרפנת אותי, מה קרה?

שרה: תהיה רציני!! האנייה הנושאת מטבעות זהב, שהייתה אמורה להביא

ממזרים, לא מביאה, ואין לי מושג מה קורה איתה.

אפלטון: ולמה זה כזה קריטי? תקני את טבעת היהלומים שלך פעם
אחרת.

שרה: אתה לא מבין? אנחנו ארסון ריטל, ובשביל לברט צריך כסף.

אפלטון: למה?

שרה: כי כשנותנים לטורקים מטבעות זהב הם מתחילים "לזמר".

אפלטון: שירי טורקית! אכסה. טוב שהאנייה לא הביאה!

שרה: נורא מצחיק! לזמר, הכולנה – לספר לנו סודות, שאותם אנחנו נצטרך

לברייט, ואז הם יכבשו את הארץ ויבנו בית לאומי לעם היהודי בארץ
ישראל!

אפלטון: היית תמימה, וכנראה תמותי תמימה.

שרה: אולי תרד ממני כבר.

אפלטון: תראי! אם את כל כך בלחץ, אני אקח אתי את אייפנסקי ואלך

ברגל למזרים ואבדוק מה קורה.

טובה: לא! אל תלך!!!

אפלטון ושרה (ביחד): מה קרה?

טובה: אני קוראת פה בקלפים שלי שאם אתה הולך אתה לא חוזר.

אפלטון: מה את אומרת על זה שרה?

שרה: זה באמת מסוכן. כדאי שתישאר.

אפלטון: אני מוכן להישאר, בתנאי שתחתני אתי.

שרה: אבל אתה יודע שאני נשואה.

המספר: אפלטון הלך ובאמת לא חזר... שרה נתפסה –

והתאבדה... והברייט? – כבשו את הארץ..

שיח סרג'נטים, סמטת הלח"י פינת רחוב האצ"ל, הצגה (תחנה 6)

מ"ק: נמאס לי! רוצה כבר לחזור ללונדון, לראות הצלאת טובות, לשתות בירה כמו שצריך...

סמית: למה, מה קרה לך? תראה את השמש, את היט, השמים הכחולים, הבחורות החתיכות... מדינה פיצוץ...

מ"ק: באמת פיצוץ! כל יום מתפוצץ פה משהו!

סמית: בסדר, קצת רועש פה, אבל לא כואב שנאים אותנו, הרוב דווקא בסדר.

מ"ק: בטח בסדר!!! לך יש פה חברה וכל צרכיך חוץ, אבל אותי כואב מחידיט!

סמית: מה קרה לך? לא שמעת ש"הננה" החליטו על "מדיניות ההבלעה"?

מ"ק: הבלעה על מה?

סמית: אנחנו יושבים להם במולדת שלהם, הם לא ממש אוהבים אותנו, אבל הם הבינו שאנחנו האויב של הצרמנים, ואי שאויה של הצרמנים הוא חרב שלהם!

מ"ק: הנה, על זה אני מדבר, לא מספיק שבים המאציל שלהם יש מדולות, אנחנו עוד צריכים לרדוף בו אחרי מאפיליט...

סמית: מסכנים! אתה ממש אטום רגשית! הצרמנים הורגים אותם, ואנחנו לא נותנים להם להיכנס לארץ – מה יעשו?

מ"ק: שיצגו אותי בסקט!

סמית: אז זה מה שהם עושים – מבליטים!

מ"ק: אבל האצ"ל והלח"י נותנים לנו כל הזמן סטירות לחי...

סמית: נו, מה חשבת, שבאת לקייטנה? בכל זאת זו מלחמה!

מ"ק: אבל אנשי האצ"ל האלה, מפוצצים רכבות, חוטפים חיילים – תיזהר שהם לא יחטפו אותך כשאתה הולך לחברה שלך!

סמית: אני יכול לעלות לך סוד? האצ"ל לא כאלה גרועים. המפקד שלהם, דוד רזיאל, נפל במבצע חשאי בריטי בעירק. גם הם מבינים שהצרמנים הם האויב האמיתי!

מ"ק: אבל מה עם הלח"י?

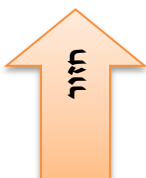
סמית: הלח"י הם לוחמי חירות ישראל. כן, הם שנאים אותנו כמו את הצרמנים...

מ"ק: עכשיו אני אספר לך סוד: אנחנו חיסלנו את מפקד הלח"י, אברהם שטרן – הידוע בכינויו "יאיר".

סמית: ואם לי יש סוד – בעתיד יקימו בישראל ישוב בשם "כוכב יאיר", על שם יאיר שטרן!

מ"ק: אז בסוף תהיה להם מדינה?

סמית: כן! אבל הבירה שלנו תמיד תהיה טובה יותר!!!

ניבים וביטויים בשפה העברית (8)

(ברחוב רש"י, תחנה 7)

ביטויים

(ביטויים ופתגמים נוספים אפשר למצוא באתר **ניבונכון – ניבים, מטבעות לשון ופתגמים**)

- לא דובים ולא יער
- עלה נידף ברוח
- שושנת הרוחות
- נתלה באילן גבוה
- כורת את הענף שעליו הוא יושב
- התפוח לא נפל רחוק מהעץ
- לא הביישן למד
- כבד את אביך ואת אמך

*אפשר לתת משימה **בכתב רש"י** לפענוח.

מעגל השל"ח (9)

מהו מעגל השל"ח.

דיון במסר הערכי.

המסר הערכי: באחריותי לתרום את חלקי להמשך המעשה הציוני.

כללי שיחה

- א. שיחה במעגל.
- ב. דיבור ברשות.
- ג. משפט קצר.
- ד. הקשבה.
- ה. תגובה עניינית ולא-שיפוטית.

שאלות מנחות

- א. מה למדנו היום שהיה חדש עבורך?
- ב. בפעילות היש"מ היום – במה בא לידי ביטוי המעשה הציוני?
חשוב להתמקד בכמה היבטים:

- התיישבות ראשונים ברעננה – הקמת המושבה.
- אירועים, דמויות וארגונים (מחתרות) מתולדות המדינה ומהדרך להקמתה
שאליהם נחשפנו דרך שמות רחובותיה של רעננה.

- ג. מהו בעיניך מעשה ציוני היום?

נקודות להתייחסות

- שימור אתרי מורשת (התייחסות לשלטים הכחולים של המועצה לשימור אתרים).
- מוזיאון "חדר הראשונים", המשמר את תולדות רעננה גם באמצעות פעילויות שונות – בהיבט של "הגדת לבנד".
- רעננה – עיר ירוקה.

- ד. כיצד אנחנו יכולים לתרום להמשך המעשה הציוני בחיי היומיום שלנו? מדוע זה חשוב?

- ה. לסיום, משימה: על כל חוליה לחבר חמשיר בנושא **ציונות שלי או ציונות היום**, ולקוראו בפני שאר התלמידים.

אפשרות לתחנה נוספת במסלול (10)

תחנה ברחוב ביאליק

משמיעים שירים שכתב חיים-נחמן ביאליק.

נציג של כל חוליה מקבל שם של אחד משיריו של ביאליק, עליו להעביר את שם השיר בפנטומימה לחברי קבוצתו.

שמות שירים

פרפר ופרח
נדנדה
פרש (רוץ בן סוסי)
בערוגת הגינה
קן לציפור
מקהלת נוגנים (יוסי בכינור)
לעבודה ולמלאכה

בעקבות אישים ואירועים, ניווט משימתי (11) – תשובות למורה

תחנה 1 – בן-גוריון

חייתי בין השנים 1886-1973.

הייתי ראש הממשלה הראשון ושר הביטחון הראשון של מדינת ישראל.

הכרזתי על הקמת המדינה בה' באייר תש"ח.

גישתי הייתה ממלכתית, למשל:

(1) צה"ל הוא צבא של כל העם (כולם חייבים לשרת)

(2) חוק חינוך ממלכתי

(3) בזכותי עלו לארץ מאות אלפי עולים, למרות הקשיים הרבים.

לאחר פרישתי מהממשלה, עברתי להתגורר בשדה-בוקר כדוגמה אישית להתיישבות בנגב.

תחנה 2 – טרומפלדור

קרב תל חי התרחש ב-20 במרס 1920, י"א באדר תר"פ.

טרומפלדור איבד את ידו במלחמת יפן-רוסיה (1904-1905).

טוב למות בעד ארצנו.

תחנה 3 – ז'בוטינסקי

ז'בוטינסקי הקים את תנועת בית"ר, תנועה הכוללת, כמו תנועות אחרות, תנועת נוער ומועדוני ספורט.

התנועה ימנית בהשקפתה הפוליטית.

מפלגת הליכוד-מח"ל, בראשה עמד מנחם בגין ז"ל.

תחנה 4 – מתחם העירייה

משימה 1

1. בית העם

2. הקיר הצפוני

3. **אופסטרלנד** – הולנד, **בראמשה** – גרמניה, **טאינן** – טיוואן, **אטלנטה** – ארצות-הברית,

ורונה – איטליה, **בולון-בילאנקור** – צרפת, **גוסלר** – גרמניה, **פוזנן** – פולין.

משימה 2: בית הכנסת הגדול

1. 1939.

2. אפרים סוקולובר ז"ל.

משימה 3: ברכת המים

1. ברכת המים.

2. 1924.

3. מגדל תצפית – לאיתות מורס, במאורעות 1936-1939.

זרקור – לגילוי מטוסי אויב, וצופר – להתרעה, בזמן מלחמת העולם השנייה.

4. המועצה לשימור אתרים.

משימה 4: תמונות מספרות

1. חגיגת פורים בחזית בית העם.

2. תמונות מחיי המושבה בשנותיה הראשונות.

3. סלילת חלקו המערבי של רחוב אחוזה ב-1934.

משימה 5: בית ספר "מגד"

1. בית הספר העממי הראשון ברעננה.
2. בית שימוש ציבורי.

משימה 6: אגף מינהל החינוך

1. בית אבות.
2. סבא חיים לזר ז"ל.

משימה 7: אגף מחשוב וטכנולוגיית מידע

1. מרפאת קופת חולים.
2. ד"ר לבובה, עבדה באחד מחדרי בית העם.

תחנה 5 – מלחמות, שנים ומנהיגים (מבוסס על ידע כללי של התלמידים, יש אפשרות להיעזרות בחבר טלפוני)

<u>מלחמה</u>	<u>שנה</u>	<u>ראש ממשלה</u>
מלחמת העצמאות	1948	דוד בן-גוריון
מבצע קדש	1956	דוד בן-גוריון
מלחמת ששת הימים	1967	לוי אשכול
מלחמת יום הכיפורים	1973	גולדה מאיר
מבצע שלום הגליל	1982	מנחם בגין
מלחמת המפרץ	1991	יצחק שמיר

הערה

בסיכום יש להציג את המשמעות העולה מהטבלה – האם אתם מכירים עוד מדינה שבה היה רצף כזה של מלחמות? שבה תקופות השקט כה קצרות? ואל תשכחו שלא כל המבצעים והמלחמות מוזכרים בטבלה, ומה לדעתם יקרה בעתיד?

תחנה 6 – מחתרות

חברי מחתרת ניל"י פעלו נגד הטורקים.
חברי מחתרת ניל"י סייעו לבריטים, בהנחה כי הם יילחמו בטורקים, יגרשו אותם מהארץ ויפעלו להקמת מדינה ליהודים בארץ ישראל.
שרה אהרונסון נתפסה על-ידי הטורקים והתאבדה במהלך חקירתה.

הערה: בהצגה הנוספת מתייחסים לנושא המחתרות ככלל – לח"י, אצ"ל והגנה – ראשיהן ועמדותיהן באשר למאבק בבריטים (בעיקר).

שאלות מומלצות לניהול הדיון

- מה זו מחתרת?
- לשם מה צריך להקים מחתרת ולפעול בה?
- למה קמה יותר ממחתרת אחת – מה היה התהליך שהניע את היווצרות המחתרות הנוספות?
- אפשר לסכם בקצרה, גם בעזרת הטבלה המצורפת, את ייחודה של כל מחתרת.

שם המחתרת	נגד מי פעלה המחתרת	באיזו תקופה	שם של מייסד או פעיל המחתרת
ניל"י	הטורקים	העותומאנית	אהרון אהרונסון, שרה אהרונסון, אבשלום פיינברג, נעמן בלקינד
הגנה	ערביי א"י , בריטים	המנדט הבריטי	אליהו גולומב, יעקב דורי, יצחק שדה, שאול אביגור
אצ"ל	ערביי א"י , בריטים, גרמנים (שיתוף פעולה עם הבריטים במלחמת העולם השנייה)	המנדט הבריטי	זאב ז'בוטינסקי, דוד רזיאל, מנחם בגין
לח"י	ערביי א"י , בריטים	המנדט הבריטי	אברהם שטרן ("יאייר"), יצחק שמיר, גאולה כהן

ניהול היש"מ

ארוחה משותפת – ציוד כיתתי (12)

2 מפות חד-פעמיות
תה (חבילה קטנה)
1 ק"ג סוכר
1/2 ק"ג חומוס
1/2 ק"ג לבנה
1 שקית/מיכל זעתר
כוסות חד-פעמיות לשתייה חמה
סכינים חד-פעמיות
40 פיתות
3 עוגות
5 שקיות זבל חזקות
25 צלחות חד-פעמיות
שמן זית (1/2 ליטר X 2)
2 גלילי נייר סופג
קומקום
מכל מים מלא (לשים באוטו)
גזייה
3-4 כפות מתכת
סכין חד-חדה

ציוד באחריות המש"צים

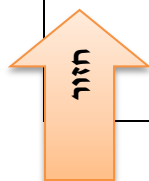
משרוקית
גירים
צעפים לכיסוי העיניים (8-10)
קוביות עץ (לפחות 20)
חידות, פתגמים וביטויים בציורים
תלבושות ואביזרים להצגות
רעיונות למשחקי הפגה וגיבוש לתחנה האחרונה

סיכום נקודות (13)
טבלת נקודות למש"צים

חוליה	תחנה 1	תחנה 2	משחק כובעים	תחנה 3	תחנה 4	מבוך	קוביות	מעגל	תחנה 5	מחתרות	פתגמים	סה"כ
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												

מי בחוליות – דף שליטה למורה (14)

חוליה 4	חוליה 3	חוליה 2	חוליה 1
חוליה 8	חוליה 7	חוליה 6	חוליה 5

דמויות בתמונות (15)

[אבשלום פיינברג](#), מתוך: ויקיפדיה

[זאב ז'בוטינסקי](#), מתוך: ויקיפדיה

[יוסף טרומפלדור](#), מתוך: ויקיפדיה

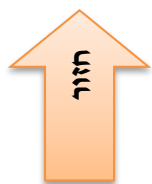
[לוי אשכול](#)

חיים-נחמן ביאליק, מתוך : ויקיפדיה

שרה אהרונסון, מתוך : ויקיפדיה

ביבליוגרפיה מומלצת

- סנדלר, ברוך-יצחק (1980), "[ציונות האחוזה באמריקה והגשמתה בארץ ישראל, 1934-1908](#)", קתדרה, 17, עמ' 174-177.

קישורים אינטרנטיים נוספים

- [אתר עיריית רעננה](#) – להיכנס לקישור "עירייה", ול"רעננה עירי".
- [הדמויות המרכזיות במחתרת ניל"י](#) – אתר ההנצחה הממלכתי של חללי קהילת המודיעין.
- [ז'בוטינסקי וטרומפלדור](#).
- [חיים-נחמן ביאליק](#).
- [טובה גלברג](#).
- [לוי אשכול](#).
- [מחתרות](#).
- [מלחמות ישראל](#).
- [סיפור מותו של אבשלום פיינברג](#).
- [רעננה](#).
- [רעננה – אתרים מראשית ההתיישבות](#).
- [רש"י](#).
- [שרה אהרונסון](#).

